

1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci
1.08 Published Scientific Conference Contribution

Leopold Mikec Avberšek*

EVIDENCA UPORABE ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ZNANSTVENORAZISKOVALNE NAMENE V SCOPEARCHIVU

Izvleček:

V prispevku avtor opozori na dosedanje predstavitve možne uporabe programske opreme v sistemu Cobiss za evidentiranje uporabe arhivskega gradiva. V uvodu so predstavljene nekatere terminološke rešitve pri uvajanju programa scopeArchiv za evidentiranje uporabe arhivskega gradiva. Predstavljeni so testna uporaba programa in posamezna opravila, ki jih program zahteva: priprava osebnih map, map uporabe in map reprodukcij. Pri tem so upoštevane zahteve ZVDAGA in UVDAG.

Ključne besede:

računalniške evidence, uporabniki, scopeArchiv, raziskovalno delo, arhivska čitalnica, arhivsko skladišče, uporaba arhivskega gradiva

Abstract:

Recording the Use of Archives for Scientific Research Purposes with scopeArchiv

In the present article, the author points to previous presentations of possible use of software in the Cobiss system for recording the use of archives. The introduction presents some terminological solutions when implementing the scopeArchiv software for recording the use of archives. The article presents a test of the software and individual tasks the software requires: forming of personal dossiers, dossiers of use and reproduction dossiers, all in correspondence to the Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act and the Regulation on Documents and Archives Protection.

Key words:

computer records, users, scopeArchiv, research work, archival reading room, archival depot, use of archives

Program dela v posamezni inštituciji kot tudi na posameznih področjih je pripravljen na podlagi zakonodaje, ki določa vsebino in obseg del posamezne inštitucije po opravljenih analizah dela in primerjavo dela na primerljivih področjih. Primerjanje podatkov ali statistika je že stalnica v našem načinu poslovanja. Na pozitivne rezultate statistike se radi sklicujemo pri svojem delu, negativno statistiko pa kar hitro označimo kot nezanesljivo merjenje podatkov. Pri prikazu statistike dela v arhivih je bolj natančno obravnavano beleženje podatkov o uporabi arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene kot o uporabi v upravnoopravne namene. Evidentiranje uporabe pa je dosledno vodeno za vse arhivsko gradivo. V Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih (ZVDAGA)¹ je tretje poglavje

---

* Leopold Mikec Avberšek, arhivist bibliotekar, Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, 2000 Maribor, Slovenija.

¹ Ur. l. RS, št. 30/2006, čl. 63-70.

namenjeno postavitvi zakonskih okvirov uporabi arhivskega gradiva v arhivih. Natančneje precizira uporabo in zagotavljanje javnosti dela arhivov Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (UVDAG).² Navodila za pripravo letnih poročil dela v arhivih so le splošne smernice, ki pa jih je mogoče različno razlagati in tudi bolj ali manj dosledno upoštevati. Obrazci niso podprti z računalniškim programom, s katerim bi pripravili poročila ob upoštevanju istih kriterijev v vseh arhivih.

Tako kot pripravljajo druge institucije za svoje delo letne programe dela in letna poročila, pripravljamo to tudi v arhivih. V ta namen so vsako leto pripravljene obrazci, ki jih izpolnimo. Večino dela na letni ravni je možno predstaviti z opisom posameznih del. Delo z uporabniki in beleženje uporabe arhivskega gradiva pa je do sedaj bilo možno narediti le z ročnim beleženjem in vnosom sumarnih podatkov v letna poročila. Pri tem pa se je spreminjal pomen terminoloških pojmov pri delu. Računalniško evidentiranje izposoje knjižničnega gradiva v knjižnicah vpliva tudi na drugačno razumevanje termina izposoja/uporaba in izposojevalec/uporabnik. V arhivih se je do nedavnega beležilo uporabnika, ki je lahko uporabljal arhivsko gradivo vse delovne dni v letu, kot enega uporabnika. Prav tako za statistiko ni bil relevanten podatek o številu fondov in količini gradiva, ki so ga pregledovali uporabniki v arhivih. Enkratna uporaba arhivskega gradiva enega fonda, ki ga je pregledovalo več uporabnikov, je bilo pri statistiki uporabljenih fondov in zbirk upoštevano kot uporaba gradiva enega fonda. Prav tako je pri statistiki veljalo, da je pregledovanje enega fonda v daljšem časovnem obdobju bilo statistično vrednoteno kot uporaba enega fonda. Tako so statistični podatki neprimerljivi s sorodnimi institucijami, npr. knjižnicami, kjer evidentirajo vsako knjigo ali zvezek serijske publikacije, prav tako pa beležijo vsako izposajo in ne le število izposojevalcev knjižničnega gradiva.

Večje število fondov, ki jih uporabljajo raziskovalci, lahko kaže na pestrost raziskovalnega dela, lahko pa tudi na nepoznavanje gradiva tako raziskovalcev kot tudi svetovalne službe. Tudi način izračuna količine lahko privede do neprimerljivih podatkov med posameznimi arhivi. Najmanjša enota za količino, izražena v tekočih metrih (tm), je 0,1. Pri naročanju arhivskega gradiva za uporabo bo tako uporabnik lahko dobil npr. pet enot gradiva, kar je lahko 5 arhivskih škatel (a. š.) v izmeri 0,5 tm ali 5 dokumentov, ki predstavljajo enako izmero, če je najmanjša izmera 0,1 tm. V arhivih pripravljamo poročilo o delu na enakih obrazcih, vendar podatke ni mogoče poenotiti v vseh točkah. Veliko je individualnega razumevanja priprave statistike in pavšalnih ocen dela z uporabniki. Za izdelavo statistike do sedaj ni bil ponujen noben računalniški sistem, podatkov pa med arhivi tudi nismo natančno primerjali. Vsak jih je razumel deloma različno, saj je bil tudi zajem podatkov različen. S to prakso pa bo potrebno prekiniti, saj nam računalniški program scopeArchiv omogoča računalniško vodenje uporabnikov in uporabe arhivskega gradiva ter drugih postopkov pri uporabi gradiva v znanstvenoraziskovalne in upravnoopravne namene.

V Pokrajinskem arhivu Maribor smo po vključitvi knjižnice med aktivne člane katalogizacije in avtomatiziranega vodenja izposoje knjižničnega gradiva začeli testno uporabljati programsko opremo Cobiss2/Izposoja tudi za računalniško evidentiranje uporabe arhivskega gradiva. Postopek dela je bil predstavljen na

---

² Ur. l. RS, št. 86/2006. *Uporaba arhivskega gradiva je precizirana v 8. poglavju uredbe z naslovom Materialno varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva, čl. 47. Uporabi je namenjeno 13. poglavje uredbe z naslovom Uporaba in zagotavljanje javnosti dela arhivov, čl. 106-126. Podpoglavja so naslovljena: Pogoji uporabe javnega arhivskega gradiva, Tarife uporabe arhivskega gradiva ter Javne objave in objavlanje informacij na svetovnem spletu.*

posvetovanju v Radencih leta 2006.³ Zaključno vprašanje je bilo, kako naprej, saj je bil na pohodu program InfoArh. Vse aplikacije pa niso bile razvite, tudi aplikacija uporabe arhivskega gradiva se ni razvijala. Po šestih letih ni potrebno več poročati o izkušnjah v sistemu Cobiss, saj lahko predstavimo prve izkušnje v sistemu scopeArchiv. Te izkušnje so nam pomagale, da smo aktivno pristopili k testnemu izvajanju računalniškega evidentiranja uporabe arhivskega gradiva s programom scopeArchiv. Pri tem smo morali definirati različne elemente uporabe kot tudi postopke evidentiranja uporabe arhivskega gradiva. Za uporabo računalniškega programskega orodja scopeArchiv/Uporaba je pripravljen sumaren priročnik z glavnimi navodili za izvedbo vseh postopkov v segmentu uporabe arhivskega gradiva.⁴

Po pregledu in analizi dosedanje arhivske prakse bi lahko zaključili, da arhivi niso razlikovali med dvema različnima postopkoma uporabe arhivskega gradiva, kot sta uporaba v upravnopravnih postopkih in uporaba v znanstvenoraziskovalne namene. Na to kažejo tudi objavljena letna poročila, ki jih pripravljamo v arhivih. S problematiko e-arhivov so se do sedaj sistematično ukvarjali pretežno v Arhivu RS, kar je po zakonu njihova pristojnost. S problematiko pri definiranju elementov in postopkov uporabe arhivskega gradiva pa smo se morali začeti ukvarjati tudi regionalni arhivi. V nacionalnem kulturnem programu je dan velik poudarek digitalizaciji arhivskega gradiva in e-dostopu do arhivskih dokumentov. Temu ministrstvo za kulturo letno namenja tudi znatna sredstva za izvedbo programa dela arhivov. Evidentiranje uporabe digitaliziranega gradiva je pomemben podatek za izvajanje in financiranje aktivnosti v nacionalnem kulturnem programu. Čitalniško uporabo digitaliziranega arhivskega gradiva lahko evidentiramo v arhivih neposredno, za e-uporabo e-arhiva pa bo potrebno uvesti e-nadzor.

Za računalniško evidentiranje postopka uporabe arhivskega gradiva so potrebni nekateri elementi, ki so skupni tudi za druge postopke strokovnega dela v arhivih. Elementi postopka uporabe arhivskega gradiva so tako: mapa s podatki o osebi, mapa s podatki za uporabo arhivskega gradiva, mapa s podatki za reproduciranje arhivskega gradiva⁵. Med te mape sodi tudi mapa izposoje arhivskega gradiva za razstavne namene (k temu sodi pogodba o izposoji s seznamom gradiva ter reverzom za izposajo in vrnitev gradiva), mapa za iznos gradiva, za reproduciranje gradiva zunaj arhiva in druge mape postopkov arhivskega dela.

PODATKI ZA PRIPRAVO MAPE OSEBE, MAPE UPORABE IN MAPE REPRODUKCIJ

Podatke v mapo osebe vnašajo arhivisti za evidentiranje postopkov dela v arhivu in v zunanji službi. Baza podatkov je skupna za vse module uporabe programskega orodja scopeArchiv. V mapo osebe lahko vpisujemo podatke o podjetju/organizaciji, kontaktni osebi ali zasebni osebi. V zavihek *osnovni podatki* se vnese priimek in ime ter naslov. Izbere se tip osebe (npr. raziskovalec), arhivska

³ Mikec Avberšek, L., Lešnik, S. (2006). Računalniško evidentiranje uporabe fondov in zbirk arhivskega gradiva z uporabo programske opreme COBISS2/Izposoja. V: S. Tovšak... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja* (str. 136-144). Maribor: Pokrajinski arhiv.

⁴ Priročnik je dostopen v angleškem jeziku, s programskimi okni v nemškem jeziku v programu scope solutions - scopeArchiv - Documentation v datoteki pdf z naslovom Loans (Ausleihe).

⁵ Za pripravo podatkovnih zbirk o osebi, uporabi in reproduciranju se v scopeArchivu uporablja izraz "dosje". Podatki so v podatkovno bazo vnešeni v določeno datoteko ali mapo. Izraz mapa je primernejši, saj bolj precizno opozarja na to, da so podatki v elektronski obliki. Izraz dosje pa opredeljuje dokumente, ki so v fizični obliki in odloženi glede na vsebinsko celoto. Terminologijo moramo temeljito preučiti, saj se kasneje zelo težko spremeni pomen že uveljavljenih terminov.

ustanova, jezik, nagovor (pri dopisovanju npr. gospodična), status uporabnika in kontaktni podatki. Programsko pa je uporabniku določen ID zapisa. V zavihek *dodatne informacije* se vnesejo interni elementi za uvoz: uporabnik čitalnice, internetna uporaba, uporabnik arhiva, omejitve uporabe in druge. V drugem delu pa se za področje kontrole zapisa vnesejo podatki: kreator zapisa, status zapisa, nivo podrobnosti zapisa, jezik zapisa, pisava zapisa in drugi.

Podatke v mape uporabe in mape reprodukcije lahko vnesemo glede na vsebino zelo različno. V PAM oblikujemo osebne mape uporabnika tako za uporabo kot za reprodukcije. Mapi dodelimo naslov *Mapa UPR* ali *Mapa REP* ter priimek in ime. Tip mape in arhiv izberemo iz nabora vnesenih podatkov. Mapi določimo *znakovno oznako* (kodo dosjeja), ki je sestavljena iz akronima arhiva (SI_PAM), zaporedne številke mape in oznake za vrsto mape (UPR ali REP). Prav tako iz nabora izberemo interesno skupino uporabnikov arhivskega gradiva. Mapo uporabe pripravimo, ko imamo o uporabniku dovolj podatkov tako za mapo osebe kot za mapo uporabe, saj mapo uporabe povezujemo z mapo osebe. Mape reprodukcij ne pripravljamo vnaprej, ampak ob naročilu za reproduciranje arhivskega gradiva. Ob doslednem evidentiranju osebne digitalizacije arhivskega gradiva v čitalnicah z digitalnim fotoaparatom bo potrebno pripraviti tudi mapo reprodukcij za vsakega uporabnika in beležiti število posnetkov arhivskega gradiva ali uvesti tarife za dnevno, tedensko itd. digitaliziranje arhivskega gradiva. Pri tem bi morali imeti študenti brezplačno digitaliziranje ob zmerni digitalizaciji arhivskega gradiva. Uporabe arhivskega gradiva v komercialne namene in objave v honoriranih objavah pa še ne znamo dovolj finančno ovrednotiti kot lastni prihodek, saj je v določenih primerih težko oceniti, da gre za komercialno uporabo, ker mine kar veliko časa do objave arhivskega gradiva v knjižni obliki ali na drugih medijih.

POSTOPEK UPORABE ARHIVSKEGA GRADIVA

Postopek evidentiranja uporabe arhivskega gradiva lahko naredimo na dva različna načina. Začnemo ga lahko v modulu *Arhiv/Popisne enote*. Izberemo in označimo popisno enoto in odpremo zavihek *uporaba arhivskega gradiva*. V obrazec za uporabo se nato prenese naslov popisne enote v polje *popisna enota*. Uporabnika arhivskega gradiva in njegovo mapo uporabe arhivskega gradiva izberemo iz predhodno pripravljenih podatkovnih baz. Pri drugem načinu evidentiranja uporabe pa se postopek začne v modulu *Arhiv/Uporaba*.⁶ Uporabnika in mapo uporabe arhivskega gradiva izberemo iz podatkovne zbirke. V polje *popisna enota* vpišemo naslov popisne enote in jo z iskalnikom izberemo iz baze podatkov arhivskega gradiva v scopeArchivu. Nadaljnji postopek izposoje je enak za oba načina evidentiranja uporabe arhivskega gradiva. Izberemo *tip* (klasifikacijsko skupino) gradiva in v *podtipu* inštitucijo, ki daje gradivo na uporabo. Nato izberemo uporabnika in njegov dosje uporabe gradiva. Izberemo *status* gradiva (pripravljeno) in način prejema naročila (čitalnica, internet, telefon ...). V orodni vrstici izberemo opcijo *posebna opravila* in odpremo zavihek *potrditev naročila*. S tem se spremeni status iz *pripravljeno* v status *v delu*. Pred potrditvijo statusa je možno napisati elektronsko

---

⁶ Za uporabo arhivskega gradiva se v programu scopeArchiv uporablja izraz "izposoja". Tako je v modulu *Arhiv/Popisne enote* pripravljen obrazec za evidentiranje izposoje. Ta termin bi morali v naslednji verziji opustiti in ga nadomestiti z že sprejetim terminom "uporaba arhivskega gradiva". S tem je poudarek na različnem pojmovanju gradiva v arhivih in knjižnicah, kjer si gradivo lahko izposodiš na dom ali za čitalniško uporabo, ki pa je večje knjižnice niti ne evidentirajo. Termin uporaba arhivskega gradiva je tudi v arhivski zakonodaji.

sporočilo uporabniku o pripravljenosti gradiva za pregled v čitalnici ali drugih načinih uporabe arhivskega gradiva. Prav tako pa je možno natisniti naročila za pripravo gradiva iz arhivskega depoja na določen termin v čitalnico ali začasno skladišče, kjer je za uporabnike pripravljeno gradivo. Po končani uporabi arhivskega gradiva in vrnitvi gradiva v skladišče spremenimo status pri gradivu v *zaključeno*. Zabeležen je tudi kronološki pregled naročila, predvidene uporabe, dejanske uporabe, datum vrnitve gradiva in datum zaključka postopka. Vsaka uporaba pa je evidentirana tudi z ID-številko, ki jo določi program. Predstavljeni so postopki evidentiranja uporabe, ki jih omogoča scopeArchiv. Pogoji za uporabo teh postopkov pa je popisano arhivsko gradivo na različnih nivojih. Taki zapisi omogočajo računalniško evidentiranje uporabe arhivskega gradiva.

The screenshot shows the 'Izposoje' (Loans) application window. The main area displays the following information:

- Osnovni podatki:**
  - Tip: A-400 Izobraževanje, kulturni
  - Podtip: PAM
  - Izposojevalec: Mikac Avberšek, Martina (Maribor)
  - Dolge: Dolge UPR: Mikac Avberšek, Martina (Maribor)
  - Popisna enota: ST_PAM(1429/001_00126 Arnulđ Franc : vponica Tehniške srednje šole Maribor (elektro smer), 1958-1959 (Dokument))
  - Tehnične enote: (table with columns: Izposj, Tip, ID ime, Končna lokacija, Začasna lokacija, Razpoložljivost)
- Arhiv/Signatura:**
  - Posamezni kos: 1
  - Izposoja TE:
  - Odpovoren(ha): Mikac Avberšek, Leopold (Pokrajinski arhiv Maribor, ST_PAM)
  - Status: jasnin/jestri
  - Opombe:
  - Tip pozivebe: elektronska pošta
  - Začasna lokacija:
- Podatki o posamezni enoti:**
  - Podatki o posamezni enoti
  - Dodatne informacije
  - Reference
  - Opombe
  - Ključne besede

At the bottom, there are fields for 'Dossier' (Admin) and various access and availability settings.

Slika 1: Mapa uporabe arhivskega gradiva

EVIDENTIRANJE UPORABE ARHIVSKEGA GRADIVA NA RAZLIČNIH NIVOJIH

Uporabo arhivskega gradiva na nivoju celotnega fonda ali zbirke lahko evidentiramo v obeh predstavljenih modulih. V modulu *Arhiv/Uporaba* po izpolnitvi osebnih podatkov za evidentiranje uporabe v polju *popisna enota* z iskalnikom poiščemo popisno enoto. S klikom na popisno enoto (v tem primeru fond) se vsebina prenese v polje *popisna enota*, nato pa se samodejno prenesejo tehnične enote, ki so lahko le virtualne ali pa so v njih vpete že popisane arhivske enote. Če ne želimo imeti vpisanih tehničnih enot pri izposoji, le-te odkliknemo in zapisi o tehničnih enotah se v pregledu izposoje ne prikažejo, prikaže se le zapis o fondu ali zbirki. V Pokrajinskem arhivu Maribor imamo pri posameznih fondih in zbirkah vnesene že skoraj vse virtualne tehnične enote. Postopek evidentiranja uporabe na nivoju fonda je enak tudi v modulu *Arhiv/Popisne enote*.

Nivo evidentiranja uporabe arhivskega gradiva je odvisen od nivoja popisa gradiva. Način, ki je predstavljen za evidentiranje na nivoju fonda, lahko uporabimo za evidentiranje na nižjih nivojih. Bolj natančno kot je arhivsko gradivo popisano oz. nižji kot je nivo popisa, bolj natančna bo tudi evidenca uporabe arhivskega gradiva. Evidentiranje uporabe na nivoju dokumenta ali združenih dokumentov kot tudi na drugih nivojih lahko naredimo z uporabo obeh modulov evidentiranja uporabe. Pri evidentiranju v modulu *Arhiv/Popisne enote* poiščemo popisno enoto, ki jo bomo evidentirali za uporabo, po *tektoniki arhiva*. Za evidentiranje v modulu *Arhiv/Uporaba* pa poiščemo popisno enoto, ki je predmet evidentiranja uporabe, z iskalnikom, ki mu določimo kriterije iskanja, da pridemo hitreje do iskane popisne enote. Predpogoj dobrega rezultata iskanja je natančno popisano arhivsko gradivo. Ta natančnost vsebuje s kriteriji določeno vsebino popisnih polj, vnesenih deskriptorjev in drugih iskalnih pomagal.

Modula evidentiranja uporabe arhivskega gradiva vsebujeta tudi polje *Arhiv/Signatura*. Pri dosedanjem testiranju modulov uporabe se je izkazalo, da se to polje lahko uporabi za evidentiranje obsežnejših fondov, ki so popisani le na nivoju fonda. Evidentiranje uporabe naredimo na enak način, kot je bil opisan, le da ne izpolnimo polja *Popisna enota*, ampak vpišemo naziv fonda in številko tehnične enote ali število tehničnih enot v popisno enoto *Arhiv/Signatura*. Izpolniti pa je potrebno tudi polje *Odgovoren* za gradivo. S takim načinom evidentiranja lahko prosto vpišemo naslov tehničnih enot, ki jih bomo pripravili za uporabnika. S tem poteka evidentiranje na območju popisov tehničnih enot in ne na območju popisa fondov in zbirk na različnih nivojih. Pri evidentiranju gradiva ima naročilo gradiva različne statuse: pripravljeno, v delu in zaključeno. Ko uporabljamo navodila za delovne postopke, je mogoče isto opravilo napraviti na več načinov. Pomembno je, da izberemo takega, s katerim pridobimo kar največ podatkov za pripravo statistike evidentiranja uporabe arhivskega gradiva. Ta prikaz je opozorilo, da imamo programsko orodje za računalniško podprto uporabo arhivskega gradiva, ki jo moramo začeti uporabljati postopoma za vse delovne postopke v čitalnici arhiva pri znanstvenoraziskovalnem delu kot tudi pri uporabi gradiva v upravnopravnih postopkih. Programsko orodje pa lahko uporabimo tudi kot računalniški delovodnik v službi za izdajo dokumentov po javnem pooblastilu.

Postopek računalniškega evidentiranja uporabe arhivskega gradiva se razlikuje od standardizirane uporabe obrazcev evidenc uporabe arhivskega gradiva, ki jih predvideva arhivska zakonodaja. Prijava uporabe arhivskega gradiva je v večini primerov elektronsko sporočilo z naročilom za pregled gradiva, digitalizacijo ali fotokopiranje. Potrditev naročila na dogovorjeni prosti termin se prav tako najpogosteje izvede z elektronskim sporočilom. Včasih sledi odpoved naročila in rezervacija novega termina. Skupaj s potrditvijo naročila bi lahko uporabnikom poslali tudi obrazec *Matični list uporabe arhivskega gradiva* in *Prijavo uporabe arhivskega gradiva*, ki bi ga želel uporabnik pregledovati. Obrazci, ki so objavljeni na spletni strani arhiva, uporabniki pogosto uporabijo pri oddaji naročil za uporabo arhivskega gradiva ali za upravnopravne namene. Tako bi bilo evidentirano in ovrednoteno delo, ki je predpriprava za uspešno raziskovalno delo. Upabniki večkrat dobijo podatke iz arhivskega gradiva ali kopije gradiva brez fizičnega obiska arhiva. Potrebno je evidentirati tudi take uporabnike in jih zavesti v evidence uporabnikov arhivskega gradiva. Njihovo število se bo povečevalo. Delovne postopke bomo morali prilagoditi tudi željam in potrebam teh uporabnikov. Iskanje informacij iz arhivskega gradiva je prav tako uporaba arhivskega gradiva. Poznan je rek, da je le hitra informacija prava informacija.

POPISOVANJE E-GRADIVA IN EVIDENTIRANJE UPORABE E-GRADIVA

Digitalizacija arhivskega gradiva je omogočila, da arhivi uporabnikom arhivskega gradiva kar najhitreje ponudijo informacije o gradivu. Evidentiranje e-uporabe arhivskega gradiva pogojuje tudi pripravo zapisov o tovrstnem gradivu. V prispevku predstavljam začetne izkušnje uporabe tovrstnega arhivskega gradiva. V mariborskem arhivu že nekaj let poteka digitalizacija arhivskega gradiva. Tako uporabnikom ponudimo v uporabo digitalizirano gradivo. Ob testiranju uporabe scopeArchiv smo morali za tovrstno arhivsko gradivo pripraviti zapise tudi o digitaliziranemu gradivu. Uporabniki tako niso več pregledovali originalnega arhivskega gradiva. Evidentiranje uporabe digitaliziranega arhivskega gradiva se povezuje z zapisi o gradivu. Ob sprejemu arhivskega gradiva v arhiv, ki nastaja pri e-poslovanju in bo sprejeto v arhiv v e-obliki, bo postopek evidentiranja uporabe arhivskega gradiva enak, kot je za arhivsko gradivo na klasičnih nosilcih informacij.

Form	ID-No.	Reference Code	Archive Plan	Title	Type / Subtype	Status
SIRA_PO_PIS_GRA DVA_SFLOŠNI	676791	SI_PAM/1798/002/001/00001	MA/1 - Aškerčeva ulica 3, Maribor : digitalne kopije načrtov Uprave za gradnje in regulacijo Maribor.			v delu
Date: 14.12.2011 Time: 12.01.09						
Units of Description Data Sheet						
Descriptors:	<u>Name</u>	<u>see also / see</u>	<u>Connected Units</u>	<u>Note</u>		
Use:	<u>Cat. of</u> ni omejitve	<u>Basic Year</u> Creation dates end	<u>Length</u> 0	<u>End</u> 31.12.1902	<u>Note of Protection</u>	
	<u>Permission</u> ni omejitve	<u>Usability (phys.)</u> na razpolago	<u>Accessibility</u> javno dostopno	<u>Further Notes of Usability</u>		
Cross Ref.:	<u>ID-No.</u>	<u>Type of ref.</u>	<u>Name</u>	<u>Creation Date(s)</u>		
	210856	Reference Units of description	SI_PAM0011/001/00001 MA/1 - Aškerčeva ulica 3, Maribor: gradbeni spisi in gradbena dokumentacija., 1989-1902 (Združeni dokumenti (zadeva, spis))			
Links:	<u>ID-No.</u>	<u>Relation Type</u>	<u>Name</u>	<u>Creation Date(s)</u>		
Files:	<u>File name</u>	<u>Path</u>	<u>URL Path</u>	<u>Type of file</u>	<u>Application</u>	
	SI_PAM_0011_001_00001-007.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-007.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-007.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-008.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-008.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-008.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-001.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-001.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-001.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-006.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-006.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-006.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-005.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-005.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-005.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-002.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-002.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-002.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-003.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-003.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-003.jpg	.*	(unbekannt)	
	SI_PAM_0011_001_00001-004.jpg	X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-004.jpg	file:///X:\PAM_Repository\Reprodukcije\SI_PAM_0011\VA_ASKERCEVA\ASKERCEVA_3\SI_PAM_0011_001_00001-004.jpg	.*	(unbekannt)	

Path: \\cprod-sira_base_primary\pve\ve\datenblatt.rpt

Page 1 of 2

Slika 2: Popis digitaliziranega arhivskega gradiva SI_PAM/1798/002/001/00001 MA/1 - Aškerčeva ulica 3, Maribor : digitalne kopije načrtov Uprave za gradnje in regulacijo Maribor

S programom scopeArchiv evidentiramo uporabo arhivskega gradiva. Program zahteva še veliko ročnih vnosov podatkov o gradivu in uporabnikih. Za postopke evidentiranja dela v arhivu bomo uporabljali izkaznice, ki jo bodo dobili uporabniki arhivskega gradiva, ki bo opremljena s črtno kodo. Tako bo možno postopek evidentiranja narediti prijazen za uporabnika kot tudi za delavce v čitalnicah, kjer se arhivsko gradivo uporablja. Tudi za ta postopek bo potrebno popisati arhivsko gradivo in ga opremiti z gradivu prijazno tehnično opremo (ovoji - arhivske srajčke), ki ji bo možno dodeliti »črtno kodo« ali uporabiti tehnologijo RFID (Radio Frequency

Identification).⁷ Z vidika varovanja arhivskega gradiva in uporabnosti tudi za evidentiranje uporabe in premikov gradiva iz arhivskih depojev v čitalnico, popisovanje in restavriranje, bo oprema s tehnologijo RFID tudi finančno opravičena, saj rokujejo z unikatno kulturno dediščino.

VIRI IN LITERATURA

- MIKEC AVBERŠEK, Leopold. (2001). *Evidence o uporabi arhivskega gradiva*. V: KAFOL, Miran (ur.), MRAVLJA, Mija (ur.), NARED, Andrej (ur.), *Arhivi in uporabniki. Arhivi in zgodovinopisje* (str. 80-84). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.
- OGRIZEK, Emica. (2001). *Ustvarjalec arhivskega gradiva - arhiv - uporabnik : medsebojna razmerja in aktualni problemi z zornega kota arhivista regionalnega arhiva*. V: KAFOL, Miran (ur.), MRAVLJA, Mija (ur.), NARED, Andrej (ur.), *Arhivi in uporabniki. Arhivi in zgodovinopisje* (str. 56-59). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.
- KLASINC, Peter Pavel. (1983). *Arhivi - javnost in uporabnost*. V: *Sodobni arhivi, letnik 5*, (1983), str. 79-86.
- MIKEC AVBERŠEK, Leopold. (2002). *Računalniška evidenca uporabe arhivskega gradiva, podprta s programsko opremo Cobiss/Izposoja*. V: S. Tovšak ... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja : zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja* (str. 309-316). Maribor: Pokrajinski arhiv.
- MIKEC AVBERŠEK, Leopold. (2003). *Priprava statistike uporabe arhivskega gradiva s programom COBISS/Izposoja*. V: S. Tovšak ... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik z dopolnilnega izobraževanja* (str. 91-98). Maribor: Pokrajinski arhiv.
- MIKEC AVBERŠEK, Leopold, LEŠNIK, Sabina. (2006). *Računalniško evidentiranje uporabe fondov in zbirk arhivskega gradiva z uporabo programske opreme COBISS2/Izposoja*. V: S. Tovšak ... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja* (str. 136-144). Maribor: Pokrajinski arhiv.
- MIKEC AVBERŠEK, Leopold (2007). *Inventarizacija s programom InfoArh v korelaciji s katalogizacijo v sistemu COBISS*. V: S. Tovšak ... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja* (str. 429-440). Maribor: Pokrajinski arhiv.
- MEZEK, Luka (2011). *Stiki z uporabniki v čitalnici Pokrajinskega arhiva Koper*. V: BONIN, Zdenka (ur.), VOGRIN, Marjan (ur.), *Primeri različnih praks v slovenskih arhivih / 25. zborovanje [Arhivskega društva Slovenije], Ptuj, [10. do 11. oktober]* (str. 79-86). Ljubljana : Arhivsko društvo Slovenije.
- ČEKIČ, Džemila, NEZIROVIĆ, Admir (2011). *Dostupnost i korištenje arhivske građe u Historijskom arhivu Sarajevo*. V: S. Tovšak ... [et al.] (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja* (str. 311-319). Maribor: Pokrajinski arhiv.

---

⁷ [Http://ukm.si/UserFiles/658/File/RFID%20.pdf](http://ukm.si/UserFiles/658/File/RFID%20.pdf) z dne 14. 12. 2011.

SUMMARY

RECORDING THE USE OF ARCHIVES FOR SCIENTIFIC RESEARCH PURPOSES WITH SCOPEARCHIV

Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act demands recording the use of archives as an individual task. The Regulation on Documents and Archives Protection and the form for the archives' annual report specify further instructions. However, these documents do not indicate a specific software, which would enable preparing reports with the same criteria for all archives. Thus, reports are prepared on the basis of manual records and are consequently not objective. The article summarizes previous presentations of possible use of the software in the Cobiss system for recording the use of archives. The central part of the article focuses on the use of scopeArchiv software for recording the use of archives. The article present procedures for forming users' dossiers, dossiers of use and reproduction dossiers. These databases are required for executing computer processes when using archives. The author also present the positive and negative factors of previous computer based records of the use of archives. He also emphasizes the creation of quality records, which is a pre-condition for recording the use of archives in this manner. Without records about archives on various levels, the scopeArchiv software does not support recording the use of archives. In this case all presentation of usage recording in scopeArchiv will only show possibilities supported by scopeArchiv. The conclusion presents suggestions for a whole execution of usage recording beginning with web ordering, recording of transferring of archives from depots to the reading room and returning to the depots. From the protection of archives standpoint and applicability for recording usage and transfers, describing and restoration, the software with RFID technology will be financially justified. We are, after all, preservers of priceless cultural heritage for Slovene history and culture.